

Dora Kaprálová

O podstatě literárních setkávání

Ach, kdepak jsou, kde se ukrývají všichni ti velikáni ze Skupiny 47, kudy v létě 2022 poletují jejich věty? Dusí se v pevných vazbách v antikvariátech plných prachu, válejí se ve vytržených stránkách na chodnicích berlínských ulic, v Imanuelkirchstrasse se setkávají u kanálu s vlhkými psími čumáky a rapujícími opilci, padají mi v podobě tlustých svazků na hlavu v mé domácí knihovně a já se pak jako praštěná, zraněná a omámená topím znovu a znovu ve své milované Ingeborg, topím se v tobě, Ingeborg! *„Všichni jsme byli tak kolem pětadvaceti, bez prostředků, notoricky bez naděje, bez budoucnosti, drobní úředníci nebo pomocní dělníci, někteří už spisovatelé na volné noze, což představovalo dobrodružnou existenci, o níž nikdo pořádně nevěděl, z čeho žije, což každopádně byly povětšinou návštěvy v zastavárně,“* píše Ingeborg v nikdy nepublikovaném eseji nalezeném v její pozůstalosti. Text se pokusila sepsat na přání Hanse Wernera Richtera roku 1961 a mělo jít o příspěvek ke Skupině 47. Vzpomínka na cestu do Niendorfu a potom až k Baltu. Jenže Ingeborg místo vzpomínkového textu o skupině 47 píše Hansi Richterovi s vážností, která mě u ní nepřestává dojímat: *„... je mi kvůli tomu trochu úzko, protože fixace, dokumentace přece vždycky z jakékoliv věci udělá něco historického a podobá se takřka pohřbení... Když se teď bude vysvětlovat, analyzovat a dokumentovat – nemůže se ztratit něco z její nenucenosti a životnosti?!“*

A tak je to s kronikářskými záznamy z rozličných (literárních) setkání pokaždé. Zakonzervovat, stvrdit, zkatalogizovat, ukončit textem tu věčnou nejistotu a tápání z pomíjivosti! A proto teď píšu tuhle vzpomínku na literární setkání v Sulzen-Rosenbachu jako svého druhu anti-vzpomínku, doufám ovšem, že jí to nic neubírá na troufalém sentimentu.

Byla tam, v městském literárním archivu založeném roku 1977 Walterem Höllererem ze Skupiny 47. Byla tam, protože jsem s ní mluvila. Má milovaná Ingeborg. Občas zamňoukala v horkém odpoledni u zahradního stolu s občerstvením v podobě černého kocoura, jindy vztekla zamrouskala a dožadovala se cigarety, jenže Ingeborg, šeptala jsem jí rozpačitě ve dvoře literárního domu, Sulzbach-Rosenberg není Řím.

Tak tedy česko-německé setkání osmi autorek a autorů z Německa i Čech. Jako by se v Sulzbach-Rosenbergu znovu otevřela ta středověká *Goldene Straße* spojující obchody mezi Norimberkem a Prahou! Spirituální obchody blízké přiblížnosti, sdílení česko-německých příběhů pronášené tu a tam v texaské angličtině, nemožnost zachytit přesné významy slov i touha vypovídat se z nejistot či přílišných jistot spisovatelského živoření... ambice mládí vyvěrající v dusném předbouřkovém počasí, ambice vlídně zmrtvělé věkem... Slova a věty poletovaly sulzbachovským vzduchem jako nějaké oduševnělé mouchy, zatímco jen o kousek výš nad námi, ve druhém patře literárního archivu trčel ve vitríně vzácný rukopis *Plechového bubínku* od Güntera Grasse, jediného bestselleristy široko daleko.

Cítila jsem při pohledu na dobrou duši projektu Michalu Čičvákovou s vytrženou osmičkou a rozbolavělou čelistí, že i já si budu muset zub moudrosti vytrhnout. Neboť jedině to je cestou, jak otupit zbytnělý intelekt, co otravuje nezáludnou intuici a vášnivou něhu tolik potřebnou k psaní.

Byly to v Sulzbachu-Rosenbergu tři nezapomenutelné dny. Červánky nad hotelem na hlavním náměstí a jen kousek dál od literárního archivu zavřený plážový bar dovezený z Kanárských ostrovů.

A zatímco se černý kocour metamorfovaný v nesmrtelnou Ingeborg Bachmanovou procházel s dojemnou lhotejností po kamenné zídce dvorku, v mém kufru v hotelovém pokoji se tísnily zas jiné věty: řezavě vířivé texty z knihy *A zatřásla jsem miláčkem* Friederiky Mayröcker, která se tajemně usmívala z černobílé fotografie v prvním patře lit. archivu. Obsesivní obcování se slovy je štítem proti strachu, že se pro samotnou čtivost textů, pro všechny ty emotikony světa jednoho dne vše vytratí...

A Ingeborg? Tu jsem naposledy spatřila v zahradní restauraci, kterou zavírali spořádaní hospodští kolem desáté hodiny. Ten večer, těsně před odjezdem, jsem v hospodě oslovila bývalého amerického vojáka z Mississippi, toho času na odpočinku v Sulzbach-Rosenbergu. Připálil mi cigaretu a zeptal se, jak dlouho se ve městečku zdržím a že tady má dům. Vím od Ingeborg, že tam tenkrát taky seděl. Anebo někde jinde. Tam, kde byla Ingeborg. Jenže taky vím, že od něj si cigaretu nevzala... Od něj v římském pokoji nevzplála. To ani já ne.

Vzpomínky často hoří, a my, co píšeme, se psaním pokoušíme ty požáry zase uhasit. Moc se nám to nedaří, nikdy ne zcela. A přesto je hasíme dál, s tvrdohlavostí oslů, s vytrvalostí nomádů, s pečlivostí biblické Marty i s ledabylostí školáků, kteří cestou do školy zapomněli, kam vlastně jdou, a proto jdou pořád dál, jako by se nechumelilo.

Kde chybí hra, skomírá život, a kde je jen hra, chybí tíha existence. Slova levitující vzduchem nad zahradním stolem lit. archivu byla nepřesná, v jazyce ztracená a přesto naléhavá. Protože psaní je vesměs vážná věc, i když je krajně nedůstojné se k tomu veřejně přiznávat.